

Монашеството и българската историопис от XVIII век - извори, употреби, интерпретации

Конференция, посветена на 300-годишнината
от рождението на о. Паисий Хилендарски

15-16 Септември 2022 г.

Нова конферентна зала на Софийския университет

ПРОГРАМА НА КОНФЕРЕНЦИЯТА

15. 09. 2022 г.

9.00 - 9.10. Откриване

9.10-10.40 Приемственост, поучение и почерк през XVIII-XIX век

Председатели: Катя Станева и Маргарет Димитрова

- 9.10-9.40 **йером. Атанасий (Зографски манастир, Света Гора Атон)**. Типове подходи към разбиране на „История славянобългарска“ и въобще на историята
- 9.40-10.10 **Аделина Ангушева-Тиханова (Манчестърски университет)**. Дидактика и история в текстовете на Паисий Хилендарски и Йосиф Брадати
- 10.10-10.40 **Лилия Илиева (Югозападен университет „Неофит Рилски“)**. Мавро Орбини и Цезар Бароний в преводи: съпоставка с езика и правописа на Паисий Хилендарски

10.40-10.50 Кафе пауза

10.50-11.50 Приемственост, поучение и почерк през XVIII-XIX век II

Председатели: Даринка Караджова и Лилия Илиева

- 10.50-11.20 **Александър Николов (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Патриотични „протонационални“ мотиви в българската средновековна и ранномодерна традиция през призмата на Паисиевото дело
- 11.20-11.50 **Димитър Пеев (Йенски университет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Стематографията като извор на “История славянобългарска”.

11.50-12.00 Почивка

12.00-13.30 Манастири, православно монашество и четене през XVIII в.

Председатели: Атанаска Тошева и Надежда Александрова

- 12.00-12.30 **Ольга Смолина (Институт за балканистика с център по тракология, БАН; Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля)**. Патриотизм и национална идентичност в културе православно монашества
- 12.30-13.00 **Димитър Атанасов (Институт по етнология, Българска академия на науките)**. Мястото на Паисий в историческия и културния канон
- 13.00-13.30 **Десислава Узунова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Читателски предпочитания на българите през XVIII в. – преводачи, автори, писачи и публика

- 13.30-14.00 **Кета Мирчева**. Още за предполагаемото икономство на Паисий Хилендарски в Куч

14.00-14.30 Обяд

14.30- 16.30 Преписи и преправки I

Председатели: Лъчезар Перчеклийски и Петко Петков

- 14.30-15.00 **Даринка Караджова (Югозападен университет „Неофит Рилски“)**. „История славянобългарска“ – почерци, преписвачи, разпространители
- 15.00-15.30 **Мариана Дамова („Мозайка“)**. География на духовността: интерактивна карта на преписите на Паисиевата История
- 15.30-16.00 **Елена Узунова (Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“)** и **Маргарет Димитрова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Към профила на един от преписвачите на „История славянобългарска“: отец Пантелеймон Хилендарец
- 16.00-16.30 **Атанаска Тошева (Пловдивски университет „Св. Паисий Хилендарски“)**. Обогащеният прочит на „История славянобългарска“ в т.нар. *Рилска преправка* от 1825 г.

16.30-16.45 Кафе пауза

16.45-18.45 Преписи и преправки II

Председатели: Елена Узунова и Димитър Пеев

- 16.45-17.15 **Лъчезар Перчеклийски, Мариана Керанджиева (Югозападен университет „Неофит Рилски“)**. Книжовни и народни елементи в езика на Ахтаровия царственик от 1844 г.
- 17.15-17.45 **Маргарет Димитрова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Дряновският препис?
- 17.45-18.15 **Петко Петков (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Католическата българска история: Zaropismo на отец Едоардо Валпа
- 18.15-18.45 **Рая Заимова (Институт за балканистика с център по тракология, БАН)**. Историята на Паисий Хилендарски и хрониките на българските католици (XIX в.)

16.09.2022 г.

9.00-11.00 Разказ, текст, контекст в „История славянобългарска“ I

Председатели: Мила Кръстева и Николай Аретов

- 09.00-9.30 **Николай Чернокожев (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Монасите в „История славянобългарска“
- 9.30-10.00 **Любка Ненова (Югозападен университет „Неофит Рилски“)** За славянските учители в „История славянобългарска“
- 10.00-10.30 **Елена Хаджиниколова (Институт за исторически изследвания при БАН)**. Делото на Свети Йоаникий Девички в Косово (края на XIV-нач. на XV в.) според „История славянобългарска“ и според сръбските архиви – опит за съпоставка
- 10.30-11.00 **Генчо Банев (Атински университет)**. За балканския контекст на Паисий и Паисиевото дело

11.00-11.15 *Кафе пауза*

11.15-12.45 Разказ, текст, контекст в „История славянобългарска“ II

Председатели: Рая Заимова и Андриана Спасова

- 11.15-11.45 **Николай Аретов (Институт за литература, Българска академия на науките)**. Размитата граница религиозно – светско: Повествованията на Паисий и Софроний
- 11.45-12.15 **Надежда Александрова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. Причини и последствия от турското нашествие – влиянието на Паисиевата история върху Софроний Врачански в превода „Система мухаммеданская и религия их“
- 12.15-12.45 **Владимир Игнатов (ФЕГ „А. Ламартин“ и Софийски университет „Св. Климент Охридски“)**. *Историята* – конструирани светове, отразени идентичности, или за начините на *возвисяване като Кедър в Ливан*

12.45-13.45 *Обяд*

13.45-15.15 Въобразеният Паисий и версиите на българското I

Председатели: Аделина Ангушева и Сирма Данова

- 13.45-14.15 **Мила Кръстева** (Пловдивски университет „Св. Паисий Хилендарски“). Йеромонах Паисий проигумен Хилендарски. Въобразеният...
- 14.15-14.45 **Десислава Лилова** (Софийски университет „Св. Климент Охридски“). „История славянобългарска“ и въобразените географии на версиите за етногенезиса
- 14.45-15.15 **Раймонд Детрез** (Гентски университет). Паисий Хилендарски и Българското възраждане в светлината на някои съвременни теории за развитието на националните движения в Европа

15.15-15.30 Почивка

15.30-17.00 Въобразеният Паисий и версиите на българското II

Председатели; Десислава Лилова и Александър Николов

- 15.30-16.00 **Катя Станева** (Софийски университет „Св. Климент Охридски“). Дебатът за Паисий от 1996 г. насетне (нови, юбилейни прочити и неюбилейни изследвания)
- 16.30-17.00 **Сирма Данова** (Софийски университет „Св. Климент Охридски“). Паисий: работа със символа през социализма

17.00-17.15 Почивка

17.15-18.45 XIX век – история, учебници и Възраждане

Председатели: Николай Чернокожев и Десислава Узунова

- 17.15-17.45 **Камелия Христова-Йорданова** (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) Как се пише манастирска история? (Из историята на Рилския манастир)
- 17.45-18.15 **Анриана Спасова** (Институт за литература, БАН). Найден-Геровият исторически разказ и „История славянобългарска“
- 18.15-18.45 **Мария Пилева** (Институт за литература, БАН). За английския превод на Паисиевата „История славяноболгарская“ и американската следа на Болградския препис